

Hur bygger man en framgångsrik forskargrupp och ett forskningsprogram

*Ingalill Rahm Hallberg, RN, FEANS, FAAN
Professor, Lund University
vicerektor*

Vårdalinstitutet
2012-12-09

www.vardalinstitutet.net

INSTITUTET ÄR EN NATIONELL MILJÖ FÖR FORSKNING OCH UTVECKLING INOM VÅRDOMRÅDET I NÄRA SAMVERKAN MELLAN UNIVERSITETEN OCH VÄRDENS HUVUDMÄN.

Erfarenheter från olika uppdrag

- Beskrivning av vårdforskning till utredningen högspecialiserad vård
- Min egen erfarenhet som forskargrupsledare
- Vårdforskningen var splittrad
- Kännetecknas av små, korta projekt
- Ofta små grupper men ingen samverkan mellan grupperna

Några goda råd

- Titta inte för mkt på generationen före din
- Ha en bra spaning på omvärlden
- Aktuell diskurs
- Vem behöver dig och din forskning
- Skulle jag börja om idag skulle jag inte gjort på samma sätt, men det var rätt då

Bestäm dig – vad vill du?

- Forskningsprogram vs projekt
- Forskargrupp vs solist
- Flera projekt vs ett program
- Doktorander som bestämmer din forskningsinriktning
- Nätverk/samarbete
 - Inom disciplinen
 - Över discipliner

Forskningens föremål

- Hälsa- och sjukvård, vård och omsorg är flerdisciplinära verksamheter
- Kan behöva unidisciplinär forskning
- Men behöver också flerdisciplinär forskning
- Betyder att du ska ta ledning över ett flerdisciplinärt forskningsprogram
- Inte hjälpreda till andra

Utmaningar och val som måste göras

- Identifiera och vara på framkanten av viktiga frågeställningar
- Reflektera över hur du använder resurser för forskning, pengar och personer; kompositionen av forskargrupper; seniora, juniora forskare och doktorander
- Bygga forskningsprogram snarare än projekt och med en långsiktighet så att kunskap genereras som kan användas i praktiken; kräver olika design och olika kompetens i olika skeden

Forskargrupp vs solist

- Grupp av forskare på olika akademisk nivå
- Forskarna har olika roller
- Sammansatt så att det blir varaktighet och så att de kompetenser som behövs finns representerade
- Kan vara olika starkt knutna till gruppen
- Ej övervikt av löst knutna eller av doktorander dvs oerfarna akademiskt

Nätverk och samarbete

- **Mentor** – en individuell relation mellan erfaren och junior forskare – kan vara utanför ämnet eller inom
- **Nätverk** – löst sammanhållen grupp med ett gemensamt intresse, mål och struktur för vad man vill uppnå
- **Samarbete** gemensamt arbete, kan ske på distans men avser att lösa ett gemensamt problem eller delproblem

Program versus projekt

- Fokuserar ett område snarare än en enskild frågeställning, långsiktiga program och successiv kunskapsutveckling
- Rörelse fram och tillbaka vad gäller forskningsfrågor, design, urval och kontext till dess att fenomenet ifråga kan förklaras och påverkas effektivt
- Flera projekt pågående och kontinuerligt föränderligt

Kostsammare och kräver att man noga tänker igenom hur ett bra forskarlag komponeras med

- Seniora forskare
- Juniora forskare
- Doktorander
- Flerdisciplinärt sammansatt
- Olika kompetens
- Personer med ett långsiktigt engagemang i majoritet
- Möjligheten att välja begränsas
- Fler juniora forskare och begränsad valmöjlighet för alla inklusive doktorander

forskningsprogram

- Fokuserar ett område och en större problemställning tex. betydelsen av det sociala nätverket
- Kan bestå av flera projekt och ett successivt angrepp av olika frågeställningar
- Kräver olika design i olika skeden av forskningen
- Kräver olika kompetens i olika skeden av forskningen

Forskningen genererar olika slags kunskap ...

- Forskningen genererar kunskap av olika slag men inte nödvändigtvis kunskap som är användbar i praktiken
- Besvärta inte praktiken i onödan med forskning som inte är användbar
- Planera er forskning så att den kumulerar i forskningsresultat som kan implementeras

Olika forskning – olika typ av kunskap

Kunskapsutvecklingens olika faser;

- Discovery – upptäckt
- Evaluation – utvärdering
- Implementation – införande

Alla faser är nödvändiga och det är inte en lineär process

Forskningen om implementering är i sig ett eget forskningsområde men inte annorlunda än annan forskning

Kedjan från forskning till tillämpning

- 1. Beskrivande** forskning – genererar hypoteser men kunskapen är i de flesta fall inte färdig för tillämpning tex socialt stöd – trötthet – förklarar inte orsaker
- 2. Teoretisk** utveckling och applicering av teorier
- 3. Experimentell eller interventiv** forskning – testar effekter av ett specifikt arbetssätt eller undersöker vilka resultat en specifik **redan införd** verksamhet medför – talar om vilka effekter någon speciell intervention har

4. **Tillämpning** i ett bredare sammanhang kan beforskas dels för om det faktiskt har dessa effekter och dels för hur för man effektivast in forskningsresultat i praktiken; implementeringsforskning (**Translationell** forskning är ofta begränsad till att omfatta vägen från lab till klinik –behöver alls inte innebära att resultat som är framme vid tillämpning)
5. Tillämpning i **olika miljöer och sammanhang** för att testa hållbarhet i resultat; Kräver replikering

Discovery phase; designer och metoder

- Systematiska reviews; (meta-analyser), metasynteser, mixed methods systematic reviews, scoping reviews
- Cross-sectional studies, epidemiologiska studier etc
- Kvalitativa studier av olika slag från deskriptiva till interpretativa
- Systematiska reviews är fundamentet för interventionsstudier

Vilka slutsatser kan man dra??

- Hypoteser med mer eller mindre tydlig teoretisk ansats
- Teoretisk utveckling
- Relationer mellan variabler men inte riktning och inte kausalitet
- Ex betydelsen av det sociala nätverket, socioekonomiska variabelers relation till varandra

- Meta-synteser
- Longitudinella studier
- Naturliga experiment
- Kontrollerade cohort- studier
- Olika varianter av experimentella studier
- Komplexa interventionsstudier och med mixed – method design

Slutsatser som kan dras?

- Ibland etablera kausalitet
- Oftast endast effekt och effektivitet
- Om mixed method design kan man etablera effekt och eventuell teoretisk utveckling dvs vad händer i den svarta lådan och vad är den mest troliga effektiva komponenten
- Nya hypoteser kan utvecklas som ger upphov till nya studier

Olika frågor – olika evidens i experimentella och kvasi-experimentella designer

Vilka frågor vill vi besvara?

- Frågor om effekter?
- Frågor om kausalitet

Frågor om kausalitet handlar om att visa/avvisa att en bestämd faktor orsakar en viss effekt! Alla andra förklaringsvariabler hålls under kontroll för att se vad som händer med den beroende variabeln = effektvariabeln – låg extern validitet

Frågor om effekter handlar om att förklara variationen i den beroende variabeln med hjälp av både x-faktorn (interventionen) och andra tänkbara förklaringsvariabler (ex kön, ålder, hälsa etc). Jfr förebyggande hälsoarbete i Danmark – kvinnor bättre effekt, män ingen effekt

Effektstudier föregår oftast studier för att förklara kausalitet

Står i kontrast till multidimensionella interventioner?!

- Dissemination
- Effekt i andra miljöer och när forskningsbetingelser inte längre gäller
- Långtidsuppföljning
- Validering i andra kontext för att säkerställa att effekten inte är kontextberoende
- Uppnås samma effekt efter implementering
- Testa stabilitet

Kritisk granskning av vår forskning i en editorial och guest editor

- Hallberg, IR. 2006.
Challenges for future
nursing research;
providing evidence for
health care practice,
Int JI Nurs Stud 43 pp
923-927
- Hallberg, IR 2009.
Moving nursing
research forward
towards a stronger
impact on health care
practice. Int JL Nurs
Stud 46, 407-412

Viktiga webbportaler

- CONSORT; consolidated standards of reporting trials
- EQUATOR; the resource centre for good reporting of health research studies
- COREQ; consolidated criteria för reporting qualitative research
- PRISMA; preferred reporting for systematic reviews and meta-analysis
- STARD; standards for the reporting of diagnostic accuracy studies
- MOOSE; meta-analysis of observational studies in Epidemiology
- ICMJE; editors för vetenskapliga tidskrifter enas om krav för att publicera forskning – måste man veta när man designar en studie

Förslag till litteratur

- Shadish, WR. Cook TD. & Campbell, DT. 2002. Experimental and Quasi-experimental designs for generalized causal inference. Boston, Houghton Mifflin
- Developing and evaluating complex interventions; new guidance", 2008 från Medical Research Council, UK